

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17103/2022
14.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ђорђе Бендић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6446/21 од 16.03.2022. године, у седници већа одржаној 14.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6446/21 од 16.03.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6446/21 од 16.03.2022. године, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 21227/18 од 30.10.2020. године у ставу првом изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиље којим је тражено да се обавезе тужена да јој на име неисплаћене старе девизне штедње исплати 11.166,32 евра са законском затезном каматом, почев од 30.10.2020. године до исплате, по стопи која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке за главне операције за рефинансирање, увећане за 8 процентних поена, у динарској противвредности према средњем курсу Народне банке Србије важеће на дан исплате (став 1. изреке). Преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде тако што је тужиља обавезана да туженој накнади трошкове поступка у износу од 11.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате (став 2. изреке). Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка (став 3. изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, док се због битне повреде из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју ревизија указује тврђом о нејасним и противречним разлозима, ово ванредно правно средство не може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је положила девизни штедни улог у америчким доларима, немачким маркама и швајцарским францима код Београдске банке, Пословница у ..., по основу штедне књижице бр. ... Тужила се први пут у току 2014. године обратила Војвођанској банци, захтевом за исплату старе девизне штедне, а од стране банке је 22.06.2015. године констатовано да на име тужиле постоје два улога, чији су износи нижи од износа наведених у девизној штедној књижици бр. ... Војвођанска банка поседује електронску евиденцију старе девизне штедне о чему је обавештено Министарство финансија. Пренос електронске евиденције у портал старе девизне штедне извршен је 19.08.2002. године и сви штедни улози грађана у еквивалентним износима конвертовани су у валуту евро. Штедна књижица тужиле никада није конвертована у обвезнице Републике Србије.

Полазећи од утврђених чињеница, првостепени суд је усвојио тужбени захтев за исплату износа од 11.116,32 евра са законском затезном каматом, на основу одредбе члана 1. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ по основу девизне штедне грађана („Службени лист СРЈ“ бр. 36/02, „ Службени гласник РС“ бр. 80/04, 101/05 и 108/16). Том одредбом је прописано да се Законом уређују услови и начин регулисања обавезе по основу девизне штедне грађана из члана 2. Закона о измирењу обавезе по основу девизне штедне грађана („Службени лист СРЈ“ бр. 59/98, 44/99, 53/2001) и чл. 17. и 18. Закона о облигационим односима. По оцени првостепеног суда постоји пуноважно потраживање тужиле према банци на основу неисплаћене старе девизне штедне, имајући у виду природу штедне књижице, која произлази из члана 1044. ЗОО, према којој су у истој морале бити унете све уплате и исплате, као и да су сви уписи у штедну књижицу морали бити потврђени печатом банке и потписом овлашћених лица, као доказ о уплатама односно подизању новца. У односу на постојаће неслагање стања у штедној књижици и евиденције улога штедне, суд се позвао на претпоставку о истинитости података у штедној књижици као јавној исправи, те на правило о терету доказивања, налазећи да тужена није доказала да је тужила евентуално подигла било какав износ новца са штедне књижице, због чега је потраживање тужиле основано за износ тражен тужбом. Осим тога, ради се о штедњи која је била положена код Београдске банке – пословница у ... која је отишла у стечај и да је управо због тога уплату те девизне штедне, сходно цитираним законским одредбама преузела Република Србија. Имајући у виду да је у време преузимања дуга од стране Републике Србије тужила била држављанин СРЈ, потом држављанин Државне заједнице Србије и Црне Горе, а након што је Црна Гора у јуну 2006. године прогласила независност, тужила остала српски држављанин, то тужила основано потражује од тужене исплату по истакнутом захтеву према налазу вештака који је извршио конверзију старе девизне штедне у валуту евро.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, налазећи да је реч о старој девизној штедњи грађана положеној до 18. марта 1995. године на девизне рачуне и девизне штедне књижице код овлашћених банака на територији СР Југославије, да је стара девизна штедна претворена у орочени депозит код овлашћене банке и да је постала обавеза – јавни дуг СРЈ за које СРЈ издаје обвезнице које гласе на валуту немачке марке на основу Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедне грађана („Службени лист СРЈ“ број 59/98, 44/99 и 53/01); да је ступањем на снагу Закона о регулисању јавног дуга Републике Југославије по основу

девизне штедне грађана („Службени лист СРЈ“ бр. 36/02, „Службени гласник РС“ бр. 80/2004 и 101/2005), утврђен јавни дуг у износу од 4,2 милијарде евра и његова структура (члан 2. Закона) и прописано да обавезе СРЈ по основу јавног дуга постају дуг Републике Србије и Републике Црне Горе сразмерно висини девизне штедне грађана чије је пребивалиште на територији тих република (члан 3.); те да је ради регулисања јавног дуга СРЈ Југославије прописана дужност наведених република да емитују обвезнице које гласе на евро које се исплаћују у еврима, или, на захтев власника тих обвезница, у динарима (члан 5.). Имајући у виду да је наведеним одредбама закона регулисан правни пут за конвертовање износа старе девизне штедне грађана с једне стране, а са друге стране и обавеза државе да регулише дуг кроз емитовање обвезница у нематеријалном облику, путем којих се измирује јавни дуг Републике Србије према девизним штедишама у складу са динамиком предвиђеном одредбом члана 4. цитираног закона, односно конверзијом штедних улога грађана у обвезнице, по оцени другостепеног суда тужиља неосновано тражи исплату износа уписаног у штедну књижицу који није конвертован у обвезнице у складу са правилима предвиђеним посебним законом. По оцени другостепеног суда девизна штедна књижица не може бити основ исплате, односно захтев тужиље не може уживати судску заштиту, имајући у виду да су штедни улози тужиље уписани као штедни улог изражен у немачким маркама, америчким доларима и швајцарским францима у одређеним износима, да тужиља у роковима доспећа по динамици утврђеној одредбом члана 4. Закона по основу девизне штедне грађана није захтевала исплату годишње рате од правног следбеника банке код које је имала положену девизну штедњу, те да се, пошто се обратила Војвођанској банци, успоставило да постоји несагласност стања висине девизног штедног улога уписаног у девизној штедној књижици и износа конвертованог у евре у складу са обавезом банке из члана 8. наведеног закона по основу девизне штедне грађана. Имајући у виду утврђену несагласност стања штедног улога на штедној књижици и стања из евиденције банке код које тужиља има положен штедни улог, другостепени суд је додао да би тужиља имала основ за исплату утуженог потраживања само уколико се утврди истинитост исправе – девизне штедне књижице, да би потом основу исте, она пред судом могла да оствари правну заштиту тужбом за утврђење права на конверзију штедних улога грађана у обвезнице према Републици Србији. По евентуалном утврђењу права на конверзију, доспела би и обавеза на исплату коју су дужне да спроведу овлашћене банке.

Врховни суд прихвата правно становиште другостепеног суда.

Законом о измирењу обавеза по основу девизне штедне грађана („Службени лист СРЈ“ број 59/98, 44/99 и 53/01) и од ступања на снагу Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедне грађана – Закон („Службени лист СРЈ“ бр. 36/02, „Службени гласник РС“ бр. 80/2004 и 101/2005), обавеза из улога на девизну штедњу грађана постала је јавни дуг и законска облигација. Због тога потраживање по основу неисплаћене старе девизне штедне не потиче из штедне књижице, као јавне исправе о евиденцији штедних улога у смислу члана 1044. ЗОО, како је то оценио првостепени суд, а у погледу захтева за исплату старе девизне штедне и начина исплате исте, општа правила уговорног права се не могу применити ван процедуре предвиђене наведеним одредбама посебног Закона. Посебним Законом прописана обавеза државе да јавни дуг регулише емитовањем обвезница, истовремено ствара повериоцима обавезу подношења захтева да се њихов штедни улог претвори у јавни дуг кроз издавање обвезница. Из наведеног, произлази закључак да захтев тужиље за исплату у валути евро не ужива судску заштиту јер је била у обавези да утврди истинитости података у својој штедној књижици (у ситуацији неслагања стања у штедној књижици и евиденције овлашћене банке) и да потом

захтева да се њен штедни улог претвори у јавни дуг кроз обвезнице. Супротно ревизијским наводима, првостепени суд није могао да утврђује висину дуга конверзијом у валуту евро, јер је то недозвољена конверзија, извршена супротно наведеним посебним прописима.

Како се ни садржином осталих ревизијских навода не доводи у питање правилност примене материјалног права, на основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић